

XV. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia

– beszámoló –

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Bányászati-Kohászati és a Földtani Szakosztálya 2013. április 4-7. között ezúttal Besztercén tartotta hagyományos évi rendezvényét, a Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciát (BKF).

A jubiláló konferenciánk helyszíne, e rendezvénysorozatban egy újabb "fehér foltot" fed le Erdély területéből. Beszterce a változatos történelmi múltjával, gazdag szász-magyar építészeti hagyatékával, a megfelelő infrastruktúrával és végül, de nem utolsósorban a kitűnő szervezés által, jó körülményeket biztosított a rendezvény színvonalához.

A konferencia programja csütörtök délután a regisztrációval kezdődött az Arany Korona Hotel előterében. Az utazás fáradalmait pihelve, egy közös vacsora keretében örvendeztünk a viszontlátásnak.

Pénteken egész napos szakmai kirándulásokra került sor. Az érdeklődési köröknek megfelelően volt bányász-kohász és földtani kirándulás. A bányász-kohász csoport Dr. GAGYI PÁLFFY András vezetésével a Nagy-Szamos mente és a Mezőség fontosabb ipartörténeti és kulturális értékeit látogatta meg. A földtani kirándulás résztvevőit egy nagyon részletes és igényesen megszerkesztett kirándulásvezető segítségével, illetve WANEK Ferenc, valamint MÁRTON István és SILYE Loránd közreműködésével nyerhettünk szakszerű betekintést a vidék földtani, néprajzi és történelmi múltjába. Utunk első megállóján a Nagydemeter ÉK-i részén előforduló sós-kút, a közelében felszínre is kibukkanó sótest, valamint a sós talajokra jellemző növénytársulás megfigyelésével kezdődött. Majd a Csépan melletti felhagyott tufafejtő (Dési Tufa Formáció) 35 m vastag feltárását szemléljük. Ezt követően a Radnai-havasok peremén, Párva község közelében a Rebra-sorozat kristályos paláit tanulmányoztuk, majd a szomszédos Bor-berek völgy ÉNy-i felében a teljesen agyagosodott riolit benyomulást és kaolinit-termelés nyomait tekinthettük meg. E kis gyaloglás után a párvai ásványvízforrásnál oltotta szomját a társaság. Innen a Nagy-Szamos mentére érkezünk, Szamosmakórára ahol a Szálvai Formáció kőzeteit szemlélhettük a megduzzadt Cibles-patak túloldaláról, majd Bethlen közelében szarmata rétegek üledékföldtani képződményeit tanulmányoztuk.

Kovács Alpár

(folytatás a második oldalon)

XIV. FÖLDMÉRŐ TALÁLKOZÓ

Gyergyószentmiklós, 2013. május 9-12.

A Földmérő Szakosztály (FSz) a hagyományos éves rendezvényét, a XIV. FÖLDMÉRŐ TALÁLKOZÓT első alkalommal tartotta a székelyföldi Gyergyószentmiklóson 2013. május 9-12. között. A professzionális szervezés, a hagyományos székely vendégfogadás és a rendkívül szép, nyári időjárás meleg, baráti légkört és remek körülményeket biztosított a találkozónkon sorra kerülő, a szakma időszerű kérdéseit feszegető tudományos és a lazítást, kapcsolódást, helyi szakmatörténelmi bizonyítékot is megcélzó, egy-egy napot kitöltő tevékenységeinknek.

A jelen és jövő elengedhetetlen követelményeként elismert fenntartható kompetencia alapú szakmai fejlődés a tevékenységünk állandó és meghatározó iránya. A szakmánkat érintő korszerű ismeretek átvétele, a technikai és informatikai fejlődés szakmai érvényesítése teremtheti meg a feltételeket a magas hozzáadott értékű termékek előállítását biztosító technológiák kidolgozására és azok gyakorlati alkalmazására. E modern technológiák megvalósítása az erdélyi magyar földmérők számára nagy kihívás, amelyet figyelembe véve választottuk a XIV. Földmérő Találkozó röviden megfogalmazott témáját: *A TECHNIKAI FEJLŐDÉS SZAKMAI ÉRVÉNYESÍTÉSE*, amely kapcsán három kérdéskört javasoltunk:

- A felkinált műszaki informatikai lehetőségek és szakmai színvonalunk kapcsolata;
- Szakmai innováció időszerűsége és hozadécai;
- Szinten maradásunk érdekében kifejtett erőfeszítéseink eredményei.

Az előző találkozónkon alkalmazott és sikeresnek tartott eseményrendet ezúttal is betartottuk: csütörtökön az érkezés, pénteken a tudományos konferencia, szombaton a szakmai kirándulás, vasárnap pedig a hazautazás volt napirenden.

Vendégeink május 9-én, csütörtökön délutántól folyamatosan érkeztek, fogadásuk és regisztrálásuk a MAROS Szálloda előcsarnokában zökkenőmentesen zajlott. A 110 tisztelt résztvevő (55 anyaországi és 55 erdélyi) elszállásolását a MAROS Szálloda és a SALAMON ERNŐ Gimnázium kollégiuma biztosította. Az utazás utáni lazítást a MAROS Szálloda éttermében vacsorával kezdtük, ahol kellemes körülmények közt ismét örvendezhettünk a viszontlátásnak.

Találkozónk második napja, péntek, május 10-e, a tudományé volt. A szálloda szakmai fórumunk számára előkészített konferencia terme jó körülményeket biztosított tudományos értekezletünk lebonyolításához.



A konferencia 9.00 órakor kezdődött, amikor a Dr. Ádám József, Mezei János, Dr. Köllő Gábor, Dr. Csemniczky László, Koós Tamás és Dr. Ferencz József összetételű elnökség elfoglalta helyét. Az EMT és a FSz vezetőségének nevében a FSz elnöke, Dr. Ferencz József köszöntötte a tisztelt résztvevőket és megnyitotta a XIV. FÖLDMÉRŐ TALÁLKOZÓ munkálatait.

Dr. Ferencz József
az EMT Földmérő Szakosztályának elnöke

(folytatás a negyedik oldalon)

EMT-KONFERENCIÁK

(folytatás az első oldalról)

XV. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia

Utunkat DK-re a Sajó-völgyében folytattuk elsőként a somkereki, majd a salyóudvarhelyi református templomot látogattuk meg. Ezt követően az egykor a BETHLEN család tulajdonát képező árokalji kastélyt és angol kertjét, valamint a vártemplomot igyekeztünk megnézni. Egy újabb kultúrtörténeti megálló következett, a ritka szép Árpád-kori harinai templom. Innen egy kalandos mezei (Galacfalva-Kisfőhéregyház-Bilak) útvonalon elértük a bilaki kőbábák természetvédelmi területet, ahol szarmata-kori homokköveket és a nagyméretű konkréciókat vizsgálhattunk meg a szürkületben. A nap utolsó megállója a sófálvi fatemplom volt.

Szombaton a rendezvény harmadik napján, WANEK Ferenc a konferencia elnöke nyitotta a tudományos ülészakot, majd köszöntők hangzottak el, melyek után együttműködési megállapodás aláírására került sor az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság és a Magyarhoni Földtani Társulat között. Ezt kultúrműsor követte *Uram seğıts a magyarnak* KERCSMÁR Zsolt előadásában. Ezek után a plenáris előadások következtek, ahol változatos témakörben hallhattunk előadásokat: *Báró Nopcsa Ferenc és a Kárpát-medence őshüllői*-ről FÖZY István-tól, a *Villamosenergia termelés primér energiahordozó arányai a klímavédelem tükrében* KOVÁCS Ferenc-től, *Magyarország földtanának térképi szintézisei*-ről BREZSNYÁNSZKY Károly



által, illetve a termék- és *Technológia fejlesztés öntészeti szimuláció alkalmazásával* ismerkedhettünk meg DÜL Jenő által.

Délután, négy teremben párhuzamosan, színvonalas szekcielőadások zajlottak, ahol képviselve voltak a régió tudományos műhelyei és az ipari rész úgyszintén. A bemutatásra került 41 dolgozat és 5 poszter bővített magyar nyelvű kivonatai, valamint a rövid angol nyelvű összefoglalók a konferencia kötetében jelentek meg. A konferencia utáni hagyományos díszvacsora éjszakába nyúló szakmai-baráti beszélgetéssel záródott. Mindent összegezve újból elmondhatjuk, hogy egy sikeres és nagyon tartalmas rendezvényt tudhatunk magunk mögött.

Jó szerencsét! Jövőre találkozunk Székelyudvarhelyen!

K.A.

OGÉT 2013

XXI. Nemzetközi Gépészeti Találkozó

Arad, 2013. április 25-28.

Az intenzív kutatás következtében elért tudományos fejlődés kihatással van a mérnöki munkára is, annak minden ágazatára, kezdve az anyagtudománnyal, tervezéssel, gyártással és annak irányításával, egészen a minőségbiztosításig, meg a környezetre való hatások vizsgálatáig.

Az elektronika, informatika és finommechanika szimbiózisából, az utóbbi években, kialakult a mechatronika, az intelligens gépek tudománya, mely az információ-technológia új filozófiája. A kutató munka lassan nem csak a makro-, hanem a mikro-világot is meghódítja, a nanotechnológiát és nanomechanizmusokat is beleértve. A mechatronikát az élet minden területén megtaláljuk, a játékoktól kezdve a számvevőgépekig. Itt, a fogaskerék-hajtások helyett megjelenik az informatikai lánc, mellyel számítógépek szinkronizálják a különböző mozgásokat, nagy pontosságot és hosszú működési időt biztosítva a gépeknek.



Ezt az irányt, fejlődést követi az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) szakosztályai által szervezett konferenciák tematikája is. Ugyanez a helyzet a gépészeti szakosztálynál is, melynek egyik legfőbb célkitűzése a magyar műszaki nyelv ápolása, fejlesztése, a romániai magyar szakemberek összefogása és kapcsolatteremtése a más országokban tevékenykedő magyar szakemberekkel. A másik fontos célkitűzésünk az, hogy a szaktalálkozó keretében lehetőséget biztosítsunk a kutatási témák és azok eredményeinek bemutatására.

A XXI. Nemzetközi Gépészeti Találkozót, az OGÉT 2013-at, történelmünk nagy jelentőségű városában, Aradon, a neves Csiky Gergely Főgimnázium falai között rendeztük, amely meghitt környezetet biztosított a munkálatoknak.

A konferencián 170 résztvevő volt, 137 Magyarországról, 2 Szlovákiából és 31 Romániából, neves egyetemek dékánjai, dékánhelyettesei, tanszékvezetők, tanárai, kutatói.

A tudományos munkálatok négy érdekes plenáris előadással kezdődtek:

- Dr. Bitay Enikő docens, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemről / *Műszaki örökségvédelem Erdélyben*;
- Dr. Illés Béla professzor, a Miskolci Egyetemről / *A Logisztikai és Mechatronikai Kiválósági Központ szerepe és tevékenysége a Miskolci Egyetemen*;
- Dr. Nagy Vince, Bálint Ágnes, Brusniczky Balázs, Lukács Sándor, Piros Kálmán, a győri Széchenyi István Egyetemről *Műszaki biztonság a kutatás-fejlesztésben*;
- Dr. Zöldy Máté, Dr. Krár Márton, Dr. Barabás István, Dr. Holló András, a MOL DSF-től és a Kolozsvári Műszaki Egyetemről / *Dízel üzemanyagok jelene és jövője*.

A 130 tudományos előadás a következő szekciókban került bemutatásra: általános gépészet, fogaskerék-hajtások, CAD, járművek, anyagtudomány-technológia, mechatronika, finommechanika, minőségbiztosítás és környezetvédelem.

A találkozó jól sikerült fogadással zárult, mely keretében átadták a nagyra becsült két *Főgépész Díjat*, melyet olyan hazai és anyaországi szakember kaphat, aki elősegítette az EMT kapcsolatrendszerének fejlesztését és a magyar műszaki nyelv ápolását. A XXI. OGÉT alkalmával Dr. Bitay Enikő (Sapientia EMT, Marosvásárhely) és Dr. Illés Béla (Miskolci Egyetem) részesültek kitüntetésben.

A hagyományokhoz híven, ez alkalommal is megszerveztük a szokásos kirándulást, melynek útvonala: Arad – Világos – Pankota – Lippa – Lippafüred – Máriaradna – Ópálos – Óthalom – Arad volt. A megtekintett Arad város és környéke nevezetességei, mely elmélkedésre adtak lehetőséget a múltunk történelmi eseményei felett. A kirándulás egy sikeres borkóstolóval zárult.

A konferencia sikeréhez nagyban hozzájárult az EMT titkárságának odaadó, profi szervezése is.

Végezetül, nyugodt szívvel állapíthatjuk meg, hogy az EMT eddigi tevékenysége és az egyre nagyobb érdeklődéssel várt szakmai találkozók meggyőzték arról, hogy jó úton haladunk, még aktívabban kell folytassuk eddigi tevékenységünket a legfőbb cél, a magyar szaknyelv ápolása és a kapcsolatteremtés érdekében.

Dr. Csibi Vencel-József
a MTA külső tagja,
az EMT elnökhelyettese,
az EMT Gépészeti Szakosztályának elnöke

EMT-KONFERENCIÁK

DIÁKRENDEZVÉNYEK

XIV. ENELKO – Energetika-Elektrotechnika és XXIII. SzámOkt – Számítástechnika és Oktatás Multi-Konferencia

az EMT Energetika-Elektrotechnika és Számítástechnika
Szakosztályainak közös szervezésében

Időpont: 2013. október 10-13.

Helyszín: Nagyszeben, Hotel Impáratul Romanilor

Program:

- október 10., csütörtök: érkezés, regisztráció
- október 11., péntek: egész napos kirándulás és városnézés idegenvezetők kíséretében

Délelőtt: kirándulás a Nagyszeben – Kisdisznód (erődtemplom) – Nagydisznód (vártemplom) – Cód (Erdély első vízerőműve, több mint 110 éve folyamatosan működő turbinákkal) – Szelenek (vár és Petőfi–Bem-émlékek) útvonalon.

Délután: városnézés Nagyszebenben, Brukenthal Múzeum megtekintése.

október 12., szombat:

- délelőtti plenáris előadások,
- délutáni szekció előadások
- este állófogadás

október 13., vasárnap: hazautazás

Tematika – SzámOkt:

- Számítástechnika és oktatás
- Algoritmika és programozás
- Képfeldolgozás és mesterséges intelligencia
- Informatikai alkalmazások
- Irányítástechnika, automatika, mérés-technika
- Elosztott és párhuzamos rendszerek, cloud rendszerek
- Hálózati kommunikáció és Internet
- Gazdasági informatika

Tematika – ENELKO:

- Villamos- és hőenergia környezetbarát termelése, szállítása és elosztása
- Környezetbarát és takarékos energiaátalakítás
- Informatika az energetikában
- Takarékos energiafelhasználás
- Irányítás-, mérés-technika, automatika és vezérlés-technika
- Hálózatbarát áramirányító hajtások

Bővebb információk az EMT kolozsvári titkárságán:

+40-264-590825, 594042, illetve a konferenciák honlapján:

<http://enelko.emt.ro/> és <http://szamokt.emt.ro/>.

Az EMT Fizika Szakosztálya idén a

Körmöczy János Fizikusnapokat

2013. szeptember 27-29. között Marosvásárhelyen szervezi meg.

A konferencia programja:

szeptember 27., péntek:

du. regisztráció, elszállásolás

szeptember 28., szombat:

de: – a konferencia megnyitó

– plenáris előadások

du: – előadások

– kerekasztal beszélgetések

szeptember 29., vasárnap:

– hazautazás

Bővebb felvilágosítás, jelentkezési lapok, egyéb információk júliustól a konferencia honlapján: <http://kjfn.emt.ro/>.

Kapcsolattartó személy: Pap Tünde (tunde@emt.ro).

Természetkutató Diáktábor

Időpont: 2013. július 8-14.

Helyszín: ELY Panzió, Borszék, Harghita megye



Tervezett szakfoglalkozások:

Fizika: fizika az élővilágban, játékos fizika.

Felelős szaktanár: Dr. Kovács Zoltán, BBTE, Kolozsvár.

Kémia: „Zseblabor” – a talaj és víz összetételének vizsgálata, mérése, a gyakorlatban is elvégezhető módszerekkel, C-vitamin teszt elvégzése különböző erdei gyümölcsök esetében, a tábor környezetének ökológiai felmérése.

Felelős szaktanár: Kiss Arnold, Sövére Elek Iskolaközpont, Gyergyóalfalu.

Földrajz-geológia: mély-magmás, metamorf és fiatal üledékes kőzetek, ez utóbbiban kővületek tanulmányozása, valamint az ország legfiatalabb barlangi képződményeinek és a Ditrői-masszívumnak meglátogatása, ill. borvízfürdő látogatás. Mindez terepi megfigyeléshez (kirándulás) kötvé.

Felelős szaktanár: Wanek Ferenc, nyugalmazott egyetemi tanár, Kolozsvár.

Biológia: növényi társulások, rovarok megfigyelése, meghatározása, gyűjtése, madárvilág megfigyelése.

Felelős szaktanár: Macalik Ernő, biológus, Csíkkarcfalva.

A borszéki borvíztöltő üzem meglátogatása.

Szabadidős programok:

- kirándulások, sportjátékok
- közösségi játékok
- tábor tűz

Általános és középiskolás diákok jelentkezését várjuk 2013. június 15-ig! **A helyek száma korlátozott!**

A táborral kapcsolatban az EMT kolozsvári titkárságán a következő elérhetőségeken lehet érdeklődni: (telefon) 0264-594042, 590825, (mobil) 0744-783237, (e-mail) emt@emt.ro.

Kapcsolattartó személy: Pap Tünde, tunde@emt.ro.

Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulója

– beszámoló –

2013. április 20-án került sor az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság által évente megrendezett Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulójára (erdélyi döntőjére), amelyet idén a csíkkarcfalvi Mártonffy György Általános Iskolával közösen szerveztünk meg.

Pénteken, április 19-én a délután folyamán érkeztek a versenyzők és kísérő tanáraik Karcfalvára, ahol az iskola lelkes fizika tanára, Bőjte Mária, aligazgatója, Kelemen Erzsébet és igazgatója, Gábor János fogadta a vendégeket, velünk egyetemben.

Miután az utolsó versenyzők is megérkeztek és elfoglalták szálláshelyeiket a Csíkkarcfalvi és Jenőfalvi gyerek-füvészenekar műsorát hallgathattuk meg, majd a kísérő tanárok és a szervezők baráti beszélgetésen vettek részt.

Másnap, a verseny napja ünnepélyes megnyitóval indult, melyet az írásbeli megmérettetés követett. Amíg a diákok a fizika feladványokkal küszködtek, a tanárok ellátogattak a csíkkasztendomokosi Márton Áron Múzeumba, melyet Márton Áron püspök halálának harmincadik évfordulójának apropóján hozott létre szülőfaluja, ezzel fejezve ki tiszteletét a nagy püspök iránt. A múzeumlátogatást az impozáns csíkkarcfalvi Nagyboldogasszony vártemplom megtekintése követte, melyet nemrég újítottak fel a Nemzeti Örökségvédelmi Intézet támogatásával.

A verseny után a diákok és tanáraik közös ebéden vettek részt, majd amíg a tanárok javították a dolgozatokat a diákok is megtekintették a vártemplomot, és annak szomszédságában található gyapjúfeldolgozó kisüzemet, valamint meghallgatták a Macalik Ernő, helyi biológus érdekes előadását *Felcsik természeti és néprajzi jellegzetességei* címmel.

(folytatása az utolsó oldalon)

EMT-KONFERENCIÁK

(folytatás az első oldalról)

XIV. Földmérő Találkozó

Kiemelten köszöntötte a találkozót jelenlétükkel megtisztelő Mezei János urat, Gyergyószentmiklós Megyei Jogú Város polgármesterét, Dr. Köllő Gábort, az EMT elnökét, Dr. Ádám József akademikust, az MFTTT elnökét, Dobai Tibort, az MFTTT főtitkárát, Dr. Csemniczky Lászlót, a GITA elnökét, Koós Tamást, a Vidékfejlesztési Minisztérium főosztályvezető helyettesét, Szilvai Gergelyt és Bucsis Imrét a FÖMI igazgatóit, és Dr. Szepes András, a Magyar Mérnöki Kamara képviselőjét. Kiemelte a XIV. FÖLDMÉRŐ TALÁLKOZÓ hagyományteremtő jelentőségét, mivel itt és most először kerül sor az EMT és az MFTTT által közösen létrehozott MÁRTON GYÁRFÁS Emlékplakett első közös adományozására. Ez az esemény évente megismétlődik.

Utána Dr. Köllő Gábor köszöntője következett, kihangsúlyozva az EMT és a FSz eredményes tevékenységének és az intézményesített szakmai együttműködés jövőbeni bővítésének fontosságát. Ezután Mezei János Gyergyószentmiklós Megyei Jogú Város polgármestere köszöntötte a konferencia résztvevőit, kihangsúlyozva az önkormányzat érdeklődését és elismerését szakmánk tevékenysége iránt, majd kiemelte a magyar szakemberek e találkozójának fontosságát, sikeres konferenciát és eredményes, jövőbeni jó munkát kívánt a földmérőknek. Továbbá Dr. Ádám József baráti köszöntőjére került sor, megemlítve napjaink szakmai kihívásait, a fejlődés főbb irányait és a piac várható igényeit, kiemelve az MFTTT és az EMT FSz közötti, hagyományosan jó együttműködést és annak jövőbeni távlatait.

A tudományos konferencia hivatalos megnyitása után Dr. Ferencz József bejelentette, hogy a MÁRTON GYÁRFÁS Emlékplakett átadása következik majd átadta a szót Dr. Mihály Szabolcsnak, az MFTTT alelnökének, aki méltatta Márton Gyárfás életútját és szakmai tevékenységét, érdemeit, majd ismertette az emléklakett létrehozásának történetét. Ezután Dr. Ferencz József felkérte Dr. Ádám József akademikust, az MFTTT elnökét az emléklakett anyaországi példányának átadására, aki felolvasta a közös adományozási okiratot, amelynek értelmében az első anyaországi kitüntetett Dr. Hodobay-Böröcz András. A laudáció felolvasása után átadta a kitüntetettnek az emléklakettet és az adományozási okiratot. Ezután Dr. Köllő Gábor, az EMT elnöke következett, aki a laudációja során megnevezte az első erdélyi kitüntetettet Dr. Ferencz József személyében, majd átadta az emléklakettet és az adományozási okiratot. A kitüntetettek meghatódva köszönték tevékenységük méltányolásaként számukra odaitélt és átadott emléklaketteket.

Ezen ünnepélyes epizód után elkezdődött a délelőtti első tudományos ülés, amelynek elnöki teendőit Dr. Ferencz József látta el. A konferencia *A technikai fejlődés szakmai érvényesítése* témájához konkrétan kapcsolódó kérdéskört érintő előadások sorát Koós Tamás *Az új földmérési és térképészeti törvény hatása a földmérési és térképészeti feladatok végrehajtására* című, az anyaországi szakmai tevékenységeket, a jelen és jövő követelményeire igazodó törvényt elemző előadása nyitotta meg. Ezt követte Reményi György *A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény végrehajtási rendeleteiről* című előadása, amely szervesen kapcsolódott az előzőhöz, gyakorlati kérdéseket érintve. Ezután Dr. Ferencz József *Fotogrammetriai szkenneléssel támogatott barlangtérképezés* című előadása következett. Az utolsó előadás elhangzása után a levezető elnök megköszönte az előadóknak a kifejtett munkát, a hallgatóknak pedig a kitartó figyelmet, bejelentette a délelőtti első ülés szakmai befejezését, majd a megérdemelt és már várt kávészünetre hívta a résztvevőket.

A délelőtti második ülés *A szakmai innováció időszűrője és hozadékai* témakört célozta meg. Az elhangzott 5 előadást sorrendben Dr. Mihály Szabolcs, Dr. Rákossy Botond, Márton Huba, Csukás Emese és Dr. Siki Zoltán tartotta. Az elhangzott előadások az említett témakör területén megfogalmazott véleményekkel keltették fel a hallgatóság figyelmét és vívták ki a kitartó hallgatóság elismerését. A levezető elnök értékelt az elhangzott előadásokat, kiemelve a fontosabbnak tartott információkat, majd

megköszönte az előadók munkáját, a hallgatók érdeklődését, és bejelentette a délelőtti második ülés szakmai befejezését, majd a szálloda éttermében sorra kerülő ebédhez jó étvágyat kívánt.

Délután az első ülés levezető elnöke Dr. Csemniczky László volt. Az elhangzott 4 értékes és érdekes előadás a *Szinten maradásunk érdekében kifejtett erőfeszítéseink eredményei* területén az anyaországi és erdélyi szakemberek által elért eredményekkel Dr. Jancsó Tamás, Varga Norbert, Dr. Papp Bálint és Dr. Darabos Péter ismertette meg a hallgatókat.

A délutáni ülés szakmai levezető elnöke Dr. Csemniczky László volt. Az elhangzott 3 előadás az előző ülés folytatásaként szintén a *Szinten maradásunk érdekében kifejtett erőfeszítéseink eredményei* területén bizonyította műszaki informatikai fejlődés szakmai érvényesítésének pozitív hatásait. Végezetül a levezető elnök megköszönte az előadóknak és hallgatóknak a tevékenységet és bejelentette a délutáni második ülés szakmai befejezését.

Rövid szünet után kerekasztal megbeszélések következtek. A résztvevők a konferencia tematikájához kapcsolódó érdekes kérdéseket érintettek, különböző véleményeket fogalmaztak meg. A megbeszélések befejezése után Dr. Ferencz József értékelt a találkozó munkálatait, kiemelve a tényt, hogy a délelőtti teltházas ülésszakokhoz hasonlóan a délutániakon is hasonló számban kitartó résztvevők végig figyelemmel kísérték az elhangzott előadásokat. Ezután megköszönte az előadások szerzőinek és előadóinak munkáját, valamint a résztvevők együttműködését, kitartását, majd kiemelten megköszönte a szervezők eredményes munkáját. Az esti diszvacsorához mindenkinél jó szórakozást, a szombati szakmai kiránduláshoz pedig jó utazást és kellemes kikapcsolódást kívánva bejelentette a találkozó tudományos munkálatainak befejezését.

A konferencia utáni, hagyományos esti diszvacsorát a szálloda éttermében rendeztük, barátságos, mindenki által elismert, jó hangulatot és szórakozást biztosító körülmények között. A terített asztalok, figyelmes, gyors és szakszerű felszolgálás, minőségi italok képezték a jó hangulat előfeltételeit. Bevezetőként Dr. Ferencz József és Pap Tünde köszöntöttek a diszvacsorán megjelenteket, kellemes estét és jó szórakozást kívántak a jelenlévőknek és kezdetét vette a szórakozás, amit a marosfői néptáncsoport fiataljainak színvonalas, szórakoztató táncműsora tett emlékeztetővé. A mindenki által értékelt élő zene biztosította a jó hangulatot.

Szombaton, május 11-én a már hagyományos szakmai kiránduláson vettünk részt. Ezúttal a választott térség a Gyimesek Vidéke volt, a Gyergyószentmiklós – Csíkszentdomokos – Madéfalva – Csíksomlyó – Gyimesi-hágó – Gyimesközéplek – Gyimesbükk – Csíkrákos – Gyergyószentmiklós útvonalon. A történelmi emlékhelyeink meglátogatása után szakmai kirándulásunk csúcspontját a Dr. Rákossy Botond által biztosított, a Keleti-Kárpátok régi magyar geodéziai hálózatának egy, a Gyimesi-hágó közelében még meglévő kővel állandósított pontjának felkeresése volt, amit egy-egy pohár pálinka elfogyasztásával hangulatosabbá is tettünk. A csángó népzenevel, néptáncbemutatóval és közös táncal egybekötött ebédre Gyimesközéplek, a Csángó-Fatányéros Panzióban került sor. Végigjárva kirándulásunk útvonalát, estére új élményekkel gazdagodva értünk vissza szálláshelyeinkre.

Találkozónkat értékelve elmondhatjuk, hogy ismét egy sikeres földmérő rendezvényen vettünk részt, ahol konkrét szakmai helyzetismertetéseket és eredményeket bemutató tartalmas előadásokat hallgathattunk és a szakmai kirándulással egybekötve hasznos napokat töltöttünk együtt.

Megállapíthatom, hogy ez alkalommal is érezhető volt az erdélyi szakemberek közösségépítő szándékainak megnyilvánulása, rendezvényünk anyagi támogatása útján. Ezúttal köszönetet mondok nekik, név szerint említve őket:

- SYNTAX Kft., Nagykároly
- TOPO SERVICE Rt., Csíkszereda
- Márton Huba, Márton Zsuzsa, Székelyudvarhely
- Ferencz Lehel, Ferencz Szilvia, Sepsiszentgyörgy
- Dr. Suba István, Nagyvárad
- MASTER CAD Kft., Nagyvárad.

Dr. Ferencz József
az EMT Földmérő Szakosztályának elnöke

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

2013. május-június



TREIBER János (Debrecen 1913. május 4.–1975. november 7. Kolozsvár) geológus (ahogy a szakmabeli kutatókat nevezte: *petrógróf*), egyetemi tanár, a 20. századi kolozsvári földtanoktatás egyik meghatározó alakja volt. Méltó tehát, *születése 100. évfordulóján* tisztelettel megemlékezni róla.

Iskoláit szülővárosában kezdte el, a liceumot azonban Szatmárnémetiben fejezte be 1933-ban.

Az érettségi után mindjárt beiratkozott a kolozsvári I. Ferdinánd Egyetem Természettudományi Karára, ahol a négy tanulmányi év alatt önerőből tartotta fenn magát. Miután végzett (1937-ben), behívták katonai szolgálatra, ahonnan 1940-ben szabadult. 1941-ben a Ferenc József Tudományegyetem gyakornoka, majd tanársegéde lett, ezzel párhuzamosan 1945-ig a Mezőgazdasági Kutatóintézet alkalmazásában is dolgozott. Doktorátusát 1945-ben védte meg a még fenntartott Ferenc József Tudományegyetemen, *summa cum laude* minősítéssel. A dolgozat témája *Az Aranyos vízgyűjtő területének közei*. A Bolyai Egyetem beindulása után, továbbra is tanársegédként dolgozott BALOGH Ernő (1882–1969) professzor mellett. 1947-től kezdve, már ő tartotta a közéleti előadásokat a tanszéken, ugyanakkor, TÖRÖK Zoltán (1893–1963) tanár [akinek halála évfordulójáról az előbbi számunkban emlékeztünk meg] oldalán bekapcsolódott a Keleti-Kárpátok eruptívumának kutatásába, mint a Földtani Intézet külső munkatársa. Első nyomtatásban megjelent munkái ehhez a tevékenységéhez kötődnek. Amíg TÖRÖK a Kelemen-havasokkal foglalkozott elsősorban, TREIBER hamarosan annak déli folytatását (Görgényi–Hargita-hegység) vállalta fel. Hamarosan, a tanszék legaktívabb kutatója lett, aki a legtöbb dolgozatot közölte. Kutatásaiban nemcsak a tematikát bővítette (a közélet mellett ásványtannal, majd talajtannal is behatóan foglalkozott), de eszköztárában is a kor modern vizsgálati módszereirez hozott előrelépést (termodifferenciális ásványanalízis, röntgen-diffrakció, radioaktivitás). Az oktatói ranglétrán így, hamarosan előreléphetett előadótanári (docensi) rangra. Ám, a Bolyai Tudományegyetemnek a Babeş–Bolyai Tudományegyetembe való beolvadását követően, nem adatott meg neki (sem) a továbblépés, haláláig. Tanítványai közül ugyan sokan élnek ma is, de szinte kivétel nélkül, már mind nyugdíjban. Emlékezetü(n)kben elevenen megmaradtak rendkívül színes előadásai, finom humora és lenyűgöző tudása. Egyetemi tankönyvei, több mint félszáz tudományos dolgozata mellett, egy nemzedékre gyakorolt szakmai–szemléleti hatása maradt az utókorra.

LENGYEL Endre emlékét (Szamosújvár, 1893. május 8.–1981. március 16. Budapest) születésének 120. évfordulóján eleveníthetjük fel. Róla folyóiratunkban, halálának 30. évfordulóján szoltunk (*EMT tájékoztató*, XXII/3–4.).

Karvai PRUGBERGER József (Nagybánya, 1818. május 16.–1889. június 25. Karva – Esztergom vármegye) bányamérnök nem annyira szakirodalmi tevékenységével, mint inkább a bányászatot irányító munkásságával emelkedett ki. Bányászcsalád fiaként született, s bár előbb ügyvédi diplomát szerzett, 1839-ben beiratkozott a Selmecbányai Bányászati Akadémiára, melynek elvégzése (1842) után, a bécsi Császári és Királyi Kamaránál állt szolgálatba, majd 1846-ban bányatiszt-segédként került Kőrömbányára, de hamarosan a Pécs vidéki és általában a dél-magyarországi bányászat felülvizsgálatára kapott kormány megbízást. Az 1848-as forradalom idején, Selmecbányán volt bányatiszt, majd Kossuth Lajos pénzügyminiszeri fogalmazóvá nevezte ki, ebben a minőségében dolgozott a világsi fegyverletételig. Ezt követően, nyilván elfogták, bebörtönözték, az állami szolgálatból elbocsátották. Szabadulása után, Selmecbányán, magánvállalkozó szolgálatába állt. Itt hamar népszerű lett, így 1961-ben országgyűlési képviselőnek választották, de erről a tisztségéről 1868-ban lemondott, mert a király a máramarosi bányák igazgatásával bízta meg. Nagybányai bányai igazgatói tisztségétől 1887-beni nyugdíjazásakor vált meg, ekkor kapta meg nemességét. Ezt követően, visszavonult Esztergom vármegyei birtokára, ott halt meg.



KOCH Sándor (Kolozsvár 1896. augusztus 16.–1983. május 25. Szeged) KOCH Antal (1843–1927) unokaöccse, KOCH Ferenc (1853–1952) vegyész fia volt. Budapesten szerzett vegytani–természettudományi diplomát 1919-ben. Ezt követően, 20 éven át volt a Magyar Nemzeti Múzeum Ásványtárának munkatársa, 1932-től, annak elnöki hivatali vezetője.

Ugyancsak ettől az évtől kezdődően kapcsolódott be a felsőoktatásba, előbb Budapesten, majd 1940-ben Szegedre ment, amikor SZENTPÉTERY Zsigmond (1880–1952) Kolozsvárra távozásakor átvette annak tanszékét (Ásvány–Közélet). Ott működött nyugdíjazásáig (1969), három mandátumon keresztül, dékánként is. A Kárpát-medence egyik legkiválóbb ásványtanásza volt, kinek nevéhez több új ásványfaj (fűlöppit, kiscellit, mátrait) leírása kötődik. Igen nagy hatással volt az ásványtan egykori, sőt későbbi (máig ható) oktatására a SZTRÓKAY Kálmánnal (1907–1992) közösen írt, kétkötetes ásványtani egyetemi kurzusa (1955). Megírta a magyar ásványtan történetét is (1952). Érdeimei elismeréseként, Kossuth-díjjal részesítették 1953-ban.



ROTARIDES Mihály (Gyulafehérvár 1893. június 13.–1950. július 12. Budapest) nevét elsősorban a zoológusok tartják számon, de őslénytanászként is, maradandót alkotott. A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen tanult, azon szerezte meg – már az átmenekítés után, 1920-ban – bölcsészdoktori címét is. A Szegedre menekült egyetemen 1923-ban, középiskolai tanári oklevelet szerzett, ahol 1929-ig tanársegédként működött.

Főleg ebben az időszakban (de később is) foglalkozott a puhatestűek őslénytanával. 1929–1932 közt a Tihanyi Biológiai Kutatóintézet adjunktusa volt, bár 1932-től a korábbi munkahelyén magántanárként oktatta a malakológiát (magyarul: a puhatestűek tanát). 1943-ban kinevezték nyilvános rendes tanárnak a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemre. A háború után, haláláig, a már korábban (1935) elfoglalt kutatói állásában működött a Magyar Nemzeti Múzeumban. Kiemelkedők a Réz-hegység szarmata-kori csigafaunájára, illetve a magyarországi negyedidőszaki csigákra vonatkozó tanulmányai.



Szentkirályszabadjai PAPP Károly (Tápióság 1873. november 4.–1963. június 30. Tápióság) geológus, bár nem Erdély szülőtte, de az országrészhez fűződő, kiemelkedő munkássága arra kötelez minket, hogy halála 50. évfordulóján róla is, tisztelettel megemlékezzünk. A budapesti egyetemen tanult, rögtön végzése után pedig a műszaki egyetemen, négy tanéven át tanársegéd volt (1895–1900).

Közben, 1898-ban természetrajz–földrajz szakos tanári oklevelet szerzett, és részt vett DÉCHY Mór (1851–1917) egyik kaukázusi expedícióján. Utóbb, néhány hónapot Breslauban, Münchenben és Bolognában volt alkalma kutatásban tovább képeznie magát. (Utóbb is, viszonylag sok lehetősége adódott Világot járni.) 1901–1915 között a Magyar Királyi Földtani Intézet szolgálatában dolgozott. Ekkor kapta azt a megbízást, hogy az Erdélyi-medence sós forrásait felkutassa, annak érdekében, hogy tisztázza, a medence közepén, hol lenne érdemes kálisó után kutatni a mélyben. Téves elgondolás alapján ugyanis, az akkori tudósok azt feltételezték, hogy a németországi sótelepekhez hasonlóan, Erdélyben is, a konyhasó felett, a műtrágyagyártásban fontos kálisó előfordulása biztos. A vizsgálatok elhúzódtak, így LÓCZY Lajos (1849–1920) a medenceközépi zónánál megfűrészt javasolta. Az első mélyfűrés (Nagysármáson) kudarca után, PAPP Károlyt bízták meg a második fűrés helyének kijelölésére (Kissármáson), mely kálisót ugyan nem talált, de a mélyből, teljesen váratlanul, feltört a metángáz – Erdély nem remélt szénhidrogén-kincse. PAPP már előzőleg, tudott arról, hogy Kissármás határában, a Bánffy-fürdőnél, állandó metángáz-feltörés van, és utólagosan azt írta, hogy ez is közrejátszott abban, hogy ezt a mélyfűrészt ahhoz a helyhez közel jelölték ki. A felfedezés, és a korábbi itteni földtani felvételezései érzelmileg Erdélyhez kötődtek, ami későbbi írásaiban is kitapintható, bár az ország szétszaggatása további szoros kapcsolatát lehetetlen tette. Utóbb, 1915-től, a budapesti egyetem földtan és őslénytan tanáraként működött nyugdíjazásáig. Hátrahagyott irodalmi munkásságának kimagasló értékei közt van *A Magyar Birodalom vasérc- és kőszénkészlete*, *Az őslénytan múltja, jelene és jövője hazánkban* és mások, köztük nagy számban, a mai értelemben vett Erdély földtanára vonatkozó tanulmány.

Wanek Ferenc

DIÁKRENDEZVÉNYEK

(folytatás a 3. oldalról)

**Öveges József – Vermes Miklós
Fizikaversenyek II. fordulója**

A tartalmas versenynap az eredményhirdetéssel zárult, melyet követően többen hazafelé vették útjukat, de az ottmaradt kis létszámú csapat még ellátogatott a szomszédos Csíkszenttamásra, a Feneketlen tó és a Csonka-torony megtekintése végett. Az este táncházzal zárult, ahol Szalay Rózsika csíkszerdai táncoktató és lelkes zenész és gyerek tánccsoportja társaságában felcsiki dalokat, táncokat tanulhattunk.

A verseny eredményei:

Öveges József Fizikaverseny*VII. osztály*

I. díj: Godra Ádám, Székelyudvarhely, Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán

II. díj: Drohobeczky Orsolya, Kolozsvár, János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta

III. díj: Szabó Richárd, Sepsiszentgyörgy, Mikes Kelemen Liceum, tanára Kolombán Laura

Dicséret: Finta Klára Enikő, Kolozsvár, János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta

Dicséret: Ágocs Henrietta, Margitta, Horváth János Elméleti Liceum, tanára Rend Erzsébet

VIII. osztály

I. díj: Divin Péter, Nagyvárád, Ady Endre Liceum, tanára Bogdán Károly

II. díj: Lipcsei Sándor, Nagyvárád, Ady Endre Liceum, tanára Bogdán Károly

III. díj: Vészi Blanka, Marosvásárhely, Unirea Főgimnázium, tanára Kozma Tamás

Dicséret: Portik Attila, Szárhegy, Bethlen Gábor Általános Iskola, tanára Becze Julianna

Vermes Miklós Fizikaverseny*IX. osztály*

I. díj: Miklós Botond, Négyfalu, Zajzoni Rab István Középiskola, tanára Simon Ildikó

II. díj: Scheffler Gergő, Szatmárnémeti, Hám János Római Katolikus Iskolaközpont, tanára Szabó Emese

III. díj: Sata Bálint, Székelyudvarhely, Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán

Dicséret: Nagy-Betegh Kázmér, Kolozsvár, János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta

X. osztály

I. díj: Székely Attila, Gyergyószentmiklós, Salamon Ernő Gimnázium, tanára Szász Ildikó

II. díj: Csutak Balázs, Sepsiszentgyörgy, Székely Mikó Kollégium, tanára Szakács Mária

III. díj: Juhos Attila, Sepsiszentgyörgy, Székely Mikó Kollégium, tanára Bartha Erzsébet

Dicséret: Máté Rudolf, Zilah, Silvánia Főgimnázium, tanára László Judit

XI. osztály

I. díj: Dancu Júlia, Szatmárnémeti, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, tanára Boga Katalin

II. díj: Kerekes Anna Hajnalka, Szatmárnémeti, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, tanára Boga Katalin

III. díj: Képes Tamás, Szatmárnémeti, Kölcsey Ferenc Főgimnázium, tanára Boga Katalin

Dicséret: Megyesfalvi Botond, Marosvásárhely, Bolyai Farkas Elméleti Liceum, tanára Máté Márta

Ezúton köszönetet mondunk a Mártonffy György Általános Iskola igazgatójának, és lelkes tanári közösségének a verseny megszervezésében nyújtott segítségükért, hozzáállásukért, a gyönyörű és tartalmas programért, valamint a melegséges és örömteli fogadtatásért, ami végigkísérte a verseny teljes idejét, és amitől igazán kellemesen, otthonosan érezhettük magunkat községükben, Csikkarcfalván.

Hevesy György Kémiaverseny 2013

– beszámoló –

Az EMT Kémia Szakosztálya minden évben megszervezi a Hevesy György Kémiaversenyt, a VII-es és VIII-os tanulók számára. A versenyen nagyon sok erdélyi iskola vett részt ebben az évben is, közel 300 tanuló mérte össze tudását a verseny helyi szakaszán. Az első forduló legjobbjai, 27 diák jutott el az erdélyi döntőre, melyet ebben az évben Szászrégenben tartottunk, a Lucian Blaga Iskolaközpontban, ahol Silaghi Melinda az iskola igazgatója, egyben kémia tanára is vállalta a verseny szervezését. A versenyzők Erdély különböző városaiból, iskoláiból érkeztek és pénteken gyülekeztek Szászrégenben a Makovecz Imre által tervezett DIÓ-házban.

Szombaton reggel, az ünnepélyes megnyitón a versenyzőket Szászrégen polgármester asszonya fogadta, majd a helyi TV jelenlétében megkezdődött a verseny.

Az írásbeli feladatokra 2 óra állt rendelkezésre, és ezt követte a laborgyakorlat, mely a verseny talán legérdekesebb részét jelentette. A fárasztó délelőtt után, a diákok és tanárok meglátogatták a Kohl István természettudósról elnevezett természettudományi múzeumot, mely az iskola tulajdonát képezi. A múzeumban a világ minden tájáról láthattunk kitömött madarakat, illetve emlősállatokat. Mindenkit meglepett a múzeum gazdag anyaga, ahol 2500 kitömött madarat láthattunk és megismerkedhettünk Kohl István természettudós életével, munkásságával.

A diákok délután, amíg a tanárok a dolgozatokat javították meglátogatták Marosvécsen a Kemény család kastélyát. Lassan így érkezett el a verseny legizgalmasabb, várva várt pillanata az eredményhirdetés.

A nyertesek boldog izgalommal vették át diplomáikat és a gazdag jutalom csomagokat.

Gratulálunk a díjazottaknak és felkészítő tanáraiknak.

Az első két helyezett a VII., illetve a VIII. osztályból tovább versenyzik a magyarországi döntőn, amire 2013. május 31. – június 2. között kerül sor, Egerben.

A nyertesek rövid interjúbán számolhattak be élményeikről a helyi TV adásában, illetve a helyi újságban.

Mindenki, aki jelen volt ünnepelt, hiszen nagy dicsőség és öröm volt részt venni az erdélyi döntőn, ahol felejthetetlen emlékből részük diákoknak, tanároknak egyaránt, akik részt vettek a versenyen.

Érdeemes versenyezni, érdemes kicsit rádolgozni és részt venni a Hevesy Kémiaversenyen, hiszen többet tudhatunk meg a kémiáról, erről ez érdekes tantárgyról, kísérletezhettünk ismerkedhettünk kollégákkal, városokkal, iskolákkal.

Gratulálunk a szervezőknek, köszönjük a felkészítő tanároknak, versenyzőknek ezt a kitűnő napot.

Jövőre is érdeklődj, készülj a versenyre, találkozzunk az Erdélyi döntőn!

Az eddigi feladatokat, laborgyakorlatokat megismerheted a FIRKA oldalairól, illetve információkat a versenyről az EMT honlapján: <http://kemiaversenyek.emt.ro/>.

Dr. Majdik Kornélia,
a versenybizottság elnöke



Megjelent a FIRKA
2012/2012 – 5. száma



Megjelent a Historia Scientiarum
2013/11 száma

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik:	Horváth Erika, Miklós Beáta Pap Tünde, Prokop Zoltán
Cím:	Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút (Magyar u.) 116. sz.
Postacím:	400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax:	0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail:	emt@emt.ro
Honlap:	http://www.emt.ro

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140